

THESIS XXX.

Ecclesiae competit potestas constituendi impedimenta dirimentia matrimonium, eaque ipsi competit iure proprio.

I. Probatum primum ex facto h. e. ex usu huius potestatis. Nam Ecclesia semper usa est hoc iure et censuit se uti posse omnesque fideles suis legibus obligare: atqui id nequiret fieri, si reapse Ecclesia careret hac potestate: ergo. Maior liquet ex praeced. th. minor constat ex inerrantia Ecclesiae. Nam hoc facto constanti tum saltem implicite docuit se hanc potestatem accepisse a Christo atque idcirco hanc vere suam potestatem esse, tum explicite normam moralem quoad coniugia fidelibus praestituit, quae si suo fundamento h. e. Ecclesiae auctoritate destituerentur, induceret Ecclesia per se fideles in id quod inhonestum est: utraque ergo ex parte error in re fidei vel morum traderetur ab Ecclesia; cum igitur id repugnet, sequitur Ecclesiam haud carere hac potestate.

II. Veritatem historicam huius facti quod ab initio Ecclesia leges tulerit a quibus valor ipse contractus matrimonialis penderet licet quoque hoc pacto veluti a priori demonstrare. Scilicet convenit inter omnes oportere in societate bene ordinata esse leges positivas, quibus coniugia et coniugalis vinculi valor regantur ac determinantur: ergo et in primitiva Ecclesia leges huiusmodi pro opportunitate ferebantur; ideoque auctoritas exstabat quae hae leges ferre posset. Iam vero ipsa societatis religiosae christianae natura talis erat ut ei specialiter quaedam leges convenirent, impediens coniugia, quae leges in aliis societatibus non requirentur, idque proprium est cuiusque societatis praesertim religiosae ut ei speciales aliquae leges tum in ceteris rebus, tum in materia coniugiorum quoque conveniant. Porro quis primis Ecclesiae seculis iudex hac in re esse potuit et tales leges ferre? Profecto non civilis auctoritas aliena ad Ecclesiam eiusque hostis. Ergo ab ipsa ecclesiastica auctoritate, quae poterat omnia solvere et ligare quae Ecclesiae necessaria et utilia forent, leges circa coniugia sive simpliciter prohibentes sive etiam irritantes etiamtum pro opportunitate latae sunt.

III. Et sane constat ratio cur ita sit. Nam competit certe Ecclesiae ius in sacra, ipsique concredita est administratio Sacramentorum: matrimonium autem Christianum intrinsece et essentialiter res sacra est et Sacramentum: ad administrationem vero huius Sacramenti spectat quoque constitutio impedimentorum dirimentium sive adsi-

gnatio formae pro valore actus; ius enim administrandi Sacramenta, praeter materias et formas a Christo institutas, ad ea omnia se porrigit, quae necessaria vel convenientia sunt, ut Sacramentum rite celebretur: necesse est autem vel maxime decet ut quaedam coniunctiones ne dum prohibeantur, sed et irritentur et haec irritatio non mutat formam et materiam Sacramenti, sed condiciones antecedentes ponit, quibus existere possit contractus qui sit materia et forma Sacramenti, ut uberius seq. Th. demonstrabimus: ergo hoc ius continetur iure administrandi Sacramenta: ergo.

IV. Docemus porro quod non concessione sive permissione auctoritatis civilis, multoque minus ex iniusta usurpatione, sed ex propria et insita potestate a Christo immediate accepta constituit Ecclesia impedimenta dirimentia matrimonium Christianum et constituere potest. Aiunt scilicet adversarii hoc ius proprium esse et originarium principatus civilis: principes tamen seculares concessisse Romano Pontifici et Ecclesiae huius iuris exercitium. Porro advertatur ita exercuisse Ecclesiam hoc ius ut etiam invitis Principibus eo sit usa. Dicendum est ergo ab adversariis Principes ita concessisse Ecclesiae exercitium istius iuris, ut eo ipsi statuerint non amplius uti.

Doctrina quam defendimus est de fide, a Pio VI. asserta Constit. *Auctorem fidei*, qui eam doctrinam non solum docet, vocans contrariam *haereticam*, sed praeterea docet eam contineri can. 3. 4. 9. 12. Sess. XXIV. Conc. Trid. Porro infallibile est Romani Pontificis magisterium, cum omnium Christianorum Pastoris et Doctoris munere fungens pro suprema sua Apostolica Auctoritate doctrinam de fide vel moribus ab universa Ecclesia tenendam definit (Conc. Vatic. Sess. 4.), quod certe in hac Constit. praestat Pius VI. Sic autem ait n. 59. « *Doctrina Synodi asserens ad supremam civilem potestatem dumtaxat originarie spectare contractui matrimonii apponere impedimenta eius generis, quae ipsum nullum reddant dicunturque dirimentia;..... subiungens supposito assensu et conniventia Principum potuisse Ecclesiam iuste constituere impedimenta dirimentia ipsum contractum matrimonii, quasi Ecclesia non semper potuerit ac possit in Christianorum matrimoniis iure proprio impedimenta constituere, quae matrimonium non solum impediunt sed et nullum reddant quoad vinculum, quibus Christiani obstricti teneantur etiam in terris infidelium, in eisdemque dispensare: canonum 3. 4. 9. 12. Sess. XXIV. Conc. Trid. eversiva, haeretica.* »

V. Sane canon 4. Tridentinus est. « Si quis dixerit Ecclesiam non posse constituere impedimenta dirimentia matrimonium, vel in iis constituendis errasse: A. S. ». Canon 3. vero « Si quis dixerit

eos tantum consanguinitatis gradus, qui Levitico exprimuntur, posse impedire matrimonium contrahendum et dirimere contractum, nec posse Ecclesiam in nonnullis illorum dispensare aut constituere ut plures impediunt et dirimant: A. S. » Iam vero constat canones istos dogmaticos esse eadem demonstratione, quam dedimus Th. XXVIII. p. II. Asseritur iis proinde veritas credenda, non quidem aliqua veritas facti dogmatici; nam non de facto sed de iure sermo est: nec veritas aliqua per se naturalis connexa cum aliqua revelata; nam huius connexionis hic nullum indicium: et sane cum agatur de potestate Ecclesiae, ea licet identidem iure quoque naturae determinari possit, revelatione tamen omnis contineri quoque debet, a qua accepimus Ecclesiam omnesque eius proprietates et potestatem. Asseritur ergo his canonibus veritas revelata potestatis Ecclesiae statuendi impedimenta dirimentia, quae idcirco veritas credenda est fide divina. Atqui potestas Ecclesiae fide divina credenda debet esse propria ipsius, iure divino ipsi competens, non adscititia ex concessione principum; ergo. Prob. minor. Quod credendum est fide divina inniti debet divinae revelationi, at potestas Ecclesiae delegata ei a principibus inniteretur solo illi iuri, cui ipsa Principum potestas innititur, naturali scilicet aut sociali, et quidem non admodum evidenti, cum nondum penes omnes certissimum sit habere principes ius condendi huiusmodi leges, quae valorem matrimonii attingant. Porro quae ex his fontibus naturalibus hauriuntur non proponuntur fidelibus fide divina credenda. 2° Si haec Ecclesiae potestas non propria ipsius foret, sed ex Principum concessione esset, posset a principibus revocari ea facultas et ecclesia sic carere posset ea potestate, ideoque tunc falsa foret definitio Ecclesiae nec amplius esset credenda: porro dogma fidei nullo unquam tempore falsum esse potest; ergo. Quod autem posset a principibus revocari ea facultas in hac hypothesi manifestum est. Nam in hac hypothesi esset talis potestas propria principatus civilis per se in bonum societatis civilis, atqui talis potestas necessario inest potestati civili, ita ut licet princeps possit eius exercitium alteri concedere, nequeat tamen 1° ea se potestate exuere, quia necessario ipsa manet manente auctoritate civili; nam eius est essenziale elementum: 2° nequeat ita exercitium concedere, ut sibi adimat facultatem revocandi concessionem. Etsi enim quaedam iura non essentialia societati aut auctoritati sociali possint a Principe renuntiari quin ipsa desinat et ita renuntiari ut non amplius valeat repeli quod alteri non inferiori concessum est: id nequit dici de iuribus essentialibus societatis aut auctoritatis socialis, cuiusmodi esset ius utendi potestate statuendi impedimenta, ita ut manens ipsa auctoritas socialis amittat haec

iura. Et sane quod est in bonum societatis non est tantum potestas quantum exercitium, ad quod potestas ordinatur: sicut ergo ipse princeps perseverat esse ille, qui iure potest et debet consulere bono societatis idque praestat usu auctoritatis suae, ita manet semper in ipso ius revocandi concessionem, cum censeat illius usum non conducere ad bonum societatis. Praeterea ius proprium Ecclesiae independens ab auctoritate civili, sive quod perinde est, ius divinum quo Ecclesia agit, manifestum fit ex eo quod semper in Ecclesia fuerit et sit haec potestas eiusque exercitium etiam sub principibus infidelibus. Cf. Th. praeced. Si haec enim potestas inerat Ecclesiae et inest tum quoque cum vel ipsa tota vel ea pars gregis in quam exercetur, est sub infidelium et inimicorum dominatione: nequit dici Ecclesia mutuata eam esse a Principibus. Ita sane arguit Pius VI in litteris datis an. 1782. ad Archiepis. Trevirenses. « Cum nullo unquam tempore dogma fidei falsum esse potuerit aut esse possit, necesse est ut ab Ecclesiae origine et omni ante acto tempore verum fuerit et omni consequenti aetate verum futurum sit Ecclesiam ea, quae a Concilio asseritur, potestate pollere. At si tacita saltem principum requireretur ad eam habendam potestatem concessio, sequeretur illud primis Ecclesiae temporibus sub principibus nimirum ethnicis verum esse non potuisse, neque hoc tempore verum esse posse iis in locis, in quibus Christi fideles degunt sub infidelium dominatione. Et si ob aliquam, ut vocant, rationem status Principes revocata ea, quae obtenditur, indulgentia, abrogare sancita ab Ecclesia impedimenta valerent, fieri posset ut verum esse desineret quod a Tridentino definitum est, idque portenti existeret ut aliquando dicendum foret Ecclesiam non posse quod Ecclesiam posse Spiritus S. oecumenicae Synodi oraculo declaravit. »

VI. Praeterea nequit censeretur acceptum a Principibus ius, quod contra ipsos Principes nequidquam reluctantes Ecclesia exercuit, quin audiretur haec exceptio: in causis matrimonialibus supremos iudices esse seculares Principes; id enim certo contigisset, si ex concessione Principum auctoritas ecclesiastica hoc iure esset usa.

VII. Et sane si concessio haec facta est, doceatur quo tempore, a quo Principe facta sit. Non fuit concessum profecto hoc ius primis Ecclesiae seculis ante Constantinum, ut satis liquet. Nequit vero affirmari concessionem istam factam esse eo spatio temporis, quod intercessit inter initium seculi IV et aetatem mediam; nam ea aetate ipsi adversarii monent, Imperatores suis legibus impedimenta matrimonii sanxisse. Porro aetate media contentiones maximae inter Ecclesiam et Imperium obortae, nec unquam plene extinctae, vindicantibus sibi Imperatoribus iura vel maxime indebita, nedum civi-

lia sed et sacra, prohibent ne arbitremur concessisse Ecclesiae Supremos Principes huiusmodi facultatem, aut si aliqui concesserint, alios non revocasse. Recitetur, si fieri potest, nomen unius Principis, qui hoc privilegium Ecclesiae concesserit, proferatur unus actus concessionis ex aliquo monumento antiquitatis: nihil hactenus productum est in medium.

Et re quidem vera est prorsus inepte inventa istius concessionis fabula. Etenim vel unus Princeps pro omnibus concessit, vel omnes singillatim, tum ille aut isti vel pro sua tantum aetate, vel pro cunctis subsequentibus aetatibus concesserunt. Atqui non unus pro omnibus; nam nunquam is exstitit, cui omnes, qua pateret orbis, christiani subessent. Non omnes singillatim; nam secus ex tot monumentis, quae exstitissent huius facti, aliquod certe superesset nobis. Si autem concessio facta ab illis fuit temporaria, quae morte intercedente concedentis exspirare deberet, oportet tot actus concessionis huius conditos esse quot fuere principes, ex quibus tamen nullum superesse credat Iudaeus Apella. Iam vidimus vero non fuisse in potestate Principum, si istud ius est ipsorum proprium, ita se eo abdicare, ut facultatem ademerint suis successoribus eodem utendi: ergo.

VIII. Reponunt tamen adversarii quaedam, quae solutione egeant. Arguunt primum ex s. Ambrosio, qui (epist. LX ad Paternum) cum omnia colligat, quibus dissuadere valeat Paternum, ne filio suo neptem ex sua filia dare velit in uxorem, nullam legem Ecclesiasticam habet, quae id prohiberet, sed partim ex Levitico et aequitate naturali, partim ex imperiali lege Theodosii deducit a simili argumentum ad illud matrimonium improbandum. Quocirca ea aetate non in Ecclesiastica sed potius in imperiali potestate situm censebat Ambrosius ius decernendi impedimenta matrimonii.

Respondeo. Ambrosius postquam ex aequitate naturali ostenderit illicitum esse hoc coniugium, nec esse de hac re dubitandum, subdit: « quid enim est quod dubitari queat, cum lex divina etiam patruelles fratres prohibeat convenire in coniugalem copulam, qui sibi quarto sociantur gradu? Hic autem gradus tertius est, qui etiam civili iure a consortio coniugii exceptus videtur. Sed prius sacrae legis scita interrogemus; praetendis enim in tuis litteris quod permissum hoc divino iure connubium huiusmodi pignoribus existimetur, eo quod non sit prohibitum. Ego autem et prohibitum assero, quia cum leviora interdicta sint de patruelibus fratribus, multo magis hoc, quod arctioris est plenum necessitudinis, interdictum arbitror. Qui enim leviora astringit, graviora non solvit, sed alligat... Numquid ideo licet quia non est prohibitum (expresse?) Minime.

Interdictum est enim naturae iure, interdictum est lege, quae est in cordibus singulorum, interdictum est inviolabili praescriptione pietatis, titulo necessitudinis. Quanta huiusmodi invenies non esse interdicta lege per Moysem edita, et tamen interdicta sunt quadam voce naturae?... Sed si divina te praetereunt, saltem imperatorum praecepta, a quibus amplissimum accepisti honorem, haudquaquam te praeterire debuerunt. Nam Theodosius imperator etiam patruelles fratres et consobrinos vetuit inter se coniugii convenire nomine, et severissimam poenam statuit, si quis temerare ausus esset fratrum pia pignora; et tamen illi invicem sibi aequales sunt, » secus ac avunculus et neptis, cuiusmodi erant ii, quos sociare volebat Paternus. Argumentum Ambrosii ex lege positiva ductum est istud: lex sacra seu divina atque lex imperialis prohibent inter patruelles et consobrinos iungi connubia: ergo et coniugium avunculi cum nepti, inter quos arctior est necessitudo, prohibitum censi debet, Addit tertium gradum etiam civili iure a consortio coniugii exceptum videri.

Quaeritur quaenam sit haec lex divina aut sacra, ad quam provocat s. Doctor. In primis patet ex ipsa argumentatione instituta eandem esse Ambrosio legem divinam ac sacram: haec autem lex, ad quam ipse Paternus provocabat, non alia censi posse videtur ab ea, quae in Levitico habetur; nam deinceps de eadem lege Ambrosius loquens, eam simpliciter legem appellat et legem Moysis. At difficultas est, quia in Lege Moysi ea prohibitio ne patruelles fratres et consobrinae conveniant in coniugalem copulam, non reperitur. Cur non provocavit potius Ambrosius ad similem legem Moysis prohibentem coniugium viro cum sorore patris sui? Vel ergo lex divina et sacra est aliqua lex Ecclesiae, vel memoria lapsus Ambrosius fuisse videtur.

Ceterum patet 1° vim demonstrativam inhonestatis illius coniugii quod Paternus moliebatur, non petere Ambrosium a lege Theodosii; quae de alia re loquitur, nec potuisse ex ea lege ostendere illud matrimonium nullum esse, eo quod rursus ad alia connubia ea lex spectabat. Sed ex ea lege tantum suasionem colligit Ambrosius eamque urget veluti ad hominem contra eum, qui censebatur nolle id admittere quod Theodosio non probaretur, quippe qui amplissimos honores ab eo accepisset.

2.º Quoad argumentum desumptum ex iure civili, cum ait Ambrosius *tertium hunc gradum etiam civili iure a consortio coniugii exceptum videri*, advertendum est inter fragmenta iurisconsulti Ulpiani, qui fuit sub Alexandro Severo praefectus praetorio, hoc reperiri Tit. V. « inter cognatos ex transverso gradu olim quidem usque ad quartum gradum matrimonia contrahi non poterant: nunc

autem ex tertio gradu licet uxorem ducere, si tamen fratris filia non etiam sororis filia aut amita aut matertera, quamvis eodem gradu sit. » Cuius in Cod. L. V. Tit. 5. ait: « In Pandectis nusquam invenies inter nuptias illicitas proferri patris nuptias cum fratris filia. Hodie quidem sunt illicitae, fateor (ex lege Diocletiani Cod. Leg. 17^a Tit. 4. L. V.). Diu fuere licitae: nec tamen licuit unquam avunculo ducere sororis filiam, quod mirum est. » Porro hic est casus propositus Ambrosio a Paterno: et hinc apparet cur dixerit s. Doctor exceptum videri hunc tertium gradum etiam civili iure.

His nihilominus positus, videtur potius nobis ex tota hac historia argumentum colligendum esse pro doctrina, quam defendimus. Sane 1° Paternus, vir legum certe peritus, cum de matrimonio ageretur, non leges aut iudices seculares, sed Episcopum suum consulit, eoque dubitante, Ambrosium: nec ullius legis civilis mentionem facit, sed solum divinae; etsi lex civilis clare iam proposita, lex nempe Diocletiani et Maximiani (cod. Iustiniani l. c.) aperte illi matrimonio adversaretur. Ergo non censebant Paternus eiusque Episcopus matrimonia christianorum legibus civilibus ligari; nulla enim, posita ea lege, iam super fuisset quaestio. 2° Ambrosius ipse hanc eandem iuris civilis dispositionem certe noverat; et nihilominus eius tantummodo mentionem iniicit, quin ex ipsa solvat quaestionem, sed alia argumenta ad probandam sententiam suam adducit urgetque potissimum legem Theodosii, quae ad rem proprie non faciebat, sed qua suaderi poterat Paternus Theodosio illud coniugium non probari, quod maxime valere arbitrabatur Ambrosius ad deterrendum Paternum ab eo coniugio. In summa Ambrosius argumenta tantum suasiva congerit nec legis civilis auctoritate solvit quaestionem. Haec profecto explicanda sunt ab iis, qui contendunt ea aetate persuasos fuisse christianos potestatem ferendi leges circa matrimonia christianorum penes principatum esse civilem. Nobis enim e contrario sunt argumento censuisse fideles IV. seculi non secus ac Ecclesiam seculi XIX potestatem huiusmodi penes Ecclesiam solam residere.

3° Cur ergo s. Doctor non provocat ad legem Ecclesiae? Verum nos probavimus quidem Ecclesiam ab origine potestatem habuisse eamque exercuisse in matrimonium christianorum, non vero affirmavimus quod iam ab initio omnia impedimenta constituerit. Ex silentio ergo Ambrosii illud tantum poterit esse consequens, nondum ab Ecclesia, cum adeo raro tales coniunctiones expeterentur, fuisse latam eam legem. Ex eo autem quod Ambrosii responsio non innitatur legi civili eas nuptias iam tum prohibenti, colligitur certum argumentum quod non censuerit ipse matrimonia christianorum regenda esse lege civili.

IX. Arguunt ex Augustino, qui (De Civ. Dei L. XV, c. 16) ut excludat coniugia consobrinorum, plures amplificat congruentias aequitatis nec legem ecclesiasticam ullam profert, sed solum recentem legem civilem, cuius vi significat factum esse ut eae nuptiae illicitae forent. « Experti sumus, inquit, in connubiis consobrinorum etiam nostris temporibus propter gradum propinquitatis fraterno gradui proximum, quam raro per mores fiebat, quod fieri per leges licebat, quia id nec divina prohibuit et nondum prohibuerat lex humana » lex scilicet a Theodosio lata.

Respondeo. Quod ex Augustini verbis deduci potest, istud est: 1° ante Theodosium Ecclesiam non prohibuisse eas nuptias aut saltem Augustinum non agnovisse hanc prohibitionem, si alicubi facta fuit: 2° etiam ea lege non existente, raro vi morum eas nuptias usurpatae fuisse: 3° desiisse autem contrahi postquam humana lege vetitae fuerunt. At 1° certum non est eos, inter quos raro fiebant, esse christianos: Augustinus enim universim de hominibus suae aetatis loquitur, qua plures adhuc ethnici exstabant: ideoque 2° nequit colligi ex Augustini verbis christianos vi imperatoriae legis abstinuisse ab iis nuptiis. Multo minus 3° inferri potest non censuisse Augustinum Ecclesiam potuisse prohibere et irritare eas nuptias; nam factum solum narrat, de iure non disputat: unde inferre quidem licet nondum Ecclesiam tulisse eam legem, non autem quod non potuerit ferre aut quod non fuerit opus auctoritate Ecclesiae ut ea lex pro christianis matrimoniis valeret, ut demonstrabimus Th. XXXII. Quo posito, nomine *legis humanae*, quae opponitur legi divinae, lex quoque positiva Ecclesiae potest comprehendere sive alterutra aut Ecclesiastica aut civilis significari: quocirca ea distinctione Augustinus non docet prohiberi matrimonia tantum posse vel lege divina vel humana civilis societatis, sed vel divina vel humana sive civili pro infidelibus, sive ecclesiastica pro fidelibus et hac vel per se decernente vel probante legem civilem. Ad factum vero quod spectat cum sola lex humana civilis tunc existeret, eaque pro infidelibus valeret, in contextu Augustini dictio *lex humana* supponitur historice pro sola lege civili. Nisi, quod opus non erat Augustino referre, accesserit probatio Ecclesiae, quae vellet ea lege matrimonia christiana obligari.

X. Frustra obiicitur quod Athenagoras in Legat. profiteatur *Christianos uxorem ducere secundum leges ab Imperatoribus (1) positas*. Nam non dicit has leges valere pro Christianis citra Ecclesiae approbationem et citra eam Christianos uxores ducere. Id

(1) Lectio quidem edita refert *ὅφ' ἡμῶν*: at non pauci eruditi censent legendum *ὅφ' ὑμῶν* (h. e. ab imperatoribus), quibus non aegre assentimur.

vero solum simpliciter affirmat h. e. factum, quod fini a se intento scilicet defensionem christianorum conducebat. Neque enim negare poterat christianos secundum sententiam Episcopi nuptias inire. Frustra quoque affertur canon Conc. Carthag. (p. 144) in quo, prohibitis secundis nuptiis vivente priore coniuge, aiunt Patres *legem imperialem petendam promulgari*; haec enim non est nisi imploratio brachii secularis pro coercendis contumacibus. Sane ea prohibitio divina est, quae non indiget confirmatione potestatis humanae. Eodem modo accipiendum est quod in legibus Longobardorum Rex Luitprandus prohibens duci relictam ex consobrina aut sobrina, ait « quia Deo teste, Papa Urbis Romae per suam epistolam nos hortavit ut tale coniugium fieri nullatenus permetteremus »; haec enim adhortatio non eo spectabat ut ipse Rex impedimentum dirimens statueret, sed ut Ecclesiae morem gereret non permittens scilicet quod Ecclesia prohibuit, quae permissio, quamvis invalida, scandalorum occasio fuisset: indicium vero prudentiae et modestiae est in Pontifice adhibere adhortationem citra imperium, non est defectus potestatis. Nec causam adversariorum iuvat cn. 5. Conc. Lateran. an. 1123. « Coniunctiones consanguineorum fieri prohibemus quoniam et divinae et seculi prohibent leges. Leges enim divinae hoc agentes et eos qui ex eis prodeunt, non solum reiciunt, sed maledictos appellant; leges vero seculi infames eos vocant et ab hereditate repellunt. Nos itaque patres nostros sequentes infamia eos notamus et infames esse censemus. » Primo quidem Patres huius concilii dicunt se sequi Patres suos in decreto condendo: Episcopi autem in Synodum collecti non appellant Patres suos nisi praecedentes Episcopos et Doctores Ecclesiae, non laicos aut imperatores. Deinde lex divina, quae prohibet coniunctiones consanguineorum, tum ea quae sacra Scriptura continetur, tum quae ab Ecclesia constituta est intelligi potest. Sequuntur vero ii Patres suos, cum quos illi maledictos appellaverant, ipsi infames esse decernunt.

Quae proferuntur argumenta ex legibus hac super re ab imperatoribus latis et ex obsequio Romanorum Pontificum erga ipsas, expediemus in seqq.

XI. Van Espen (Ius Eccles. Tom. 1. p. 2. Tit. 13. c. 1. §. 20) ait: « Nequaquam dubitamus quin Ecclesia habeat auctoritatem similia (dirimentia) impedimenta inducendi, prout per concilium Tridentinum definitum est: sed et hoc fatendum est, concilium non definisse utrum ex Christi institutione, vel utrum ex principum indulgentia tacita vel expressa haec auctoritas inducendi impedimenta dirimentia Ecclesiae competat. » Haec tamen impudentissime dicuntur. Ecclesia enim dogma fidei non sancit id quod mutabile est et

falsum evadere potest: at si potestas Ecclesiae in impedimentis statuendis est ex concessione Principum, desinere ea potest, et falsa idcirco evadere potest assertio quod illi competat ea potestas. Ipsa ergo definitione excluditur is modus habendi eam potestatem.

XII. Probavimus competere Ecclesiae iure suo non ex concessione Principum talem potestatem. Ratio vero cur hoc pacto competat, in promptu est. Iure enim proprio, derivato immediate ex divina institutione, competit Ecclesiae potestas in sacra: cum ergo contractus matrimonialis christianus sit sacramentum, iure divino Ecclesia potestatem habet omnia statuendi quae necessaria sunt ut honeste et valide fiat. Haec autem potestas in sacra est independens a quavis potestate civili, ut in tractatu de Ecclesia probatur: ergo.

Corollarium I. Ergo inepti sunt qui non valentes aliquod documentum afferre quo concessio formalis Principum sive eorum consensus explicitus in exercitium potestatis ecclesiasticae probetur, recurrunt ad consensum tacitum, qui vim tribuerit Ecclesiae legibus. Nam ut talis consensus tacitus affirmetur necesse est, auctoritatem principatus civilis postulari ad valorem actus; atqui constat ipsam non postulari ad valorem legum ecclesiasticarum quoad impedimenta matrimonii: ergo perperam fingitur hic consensus, qui nihil facere potest. Ceterum consensus tacitus inepte supponitur cum qui consentire dicitur, reluctatur quantum potest: atqui non raro Principes praeteritis seculis auctoritati Ecclesiae supra matrimonium, quantum in ipsis erat, reluctati sunt vel se opposcentes eius decretis vel volentes eam adducere ad id definiendum quod eis probabatur: ergo.

Corollarium II. Ergo multo magis falsum est exercitium huius potestatis penes Ecclesiam esse usurpationem potestatis laicorum: quae quidem affirmatio est haeretica blasphemia.

THESIS XXXI.

Etsi secularis Princeps ius habeat ferendi leges circa conditiones et effectus civiles matrimonii, non tamen consequitur ius habere leges ferendi circa ipsum matrimonium Christianum.

I. Volumus hanc expedire quaestionem antequam demonstramus soli Ecclesiae competere ius praescribendi formam pro valore contractus matrimonialis inter christianos, ut plenior et evidentior sit ea demonstratio. In matrimonio quidem distinguenda sunt essentialia ab accessoriis. Ea sunt consensus, vinculum indissolubile, ius et officium simul habitandi, prolem esse legitimam h. e. ex iusto matrimonio